

232. САСТАНАК СЕКЦИЈЕ ЗА ИСТОРИЈУ МЕДИЦИНЕ СЛД
САЖЕТАК ПРЕДАВАЊА

ИСТОРИЈА КЛИНИЧКЕ НЕУРОПСИХОЛОГИЈЕ

Проф. др Гордана Оцић

Клиничка неуропсихологија је млада научна дисциплина која се бави изучавањем последица можданих оштећења и обољења на когнитивне функције и понашање. У њеном оснивању и развоју учествовали су бројни великани неурологије и психологије. Корени неуропсихологије налазе се у учењу о можданим основама виших кортикалних функција, као што су афазиа, апраксија, агнозија и амнезија. Франц Јозеф Гал развијао је идеју о локализацији бројних способности у кори мозга (1796). Јохан Каспар Шпурцхејм увео је термин „френологија”. Временом су френолошке мапе мозга обогачене приказом бројних способности и моралних особина. Савременици тога доба поделили су се на оштре критичаре и одане присталице. Почетак научног периода означио је Пол Брока који је пред Француским антрополошким удружењем (1861) приказао аутопсијски налаз свог првог болесника који је за живота испољавао афазиау и деснострану хемиплегију. Карл Вернике описао је случај с тешкоћама у разумевању говора (сензорна афазиа) и оштећењем задње трећине прве темпоралне вијуге у левој хемисфери (1874). Крајем 19. и почетком 20. века строгом локализационизму супротстављају се присталице холистичких теорија: Џон Хјулингс Џексон, Хенри Хед, и други. Карл Лешли творац је теорије о функционалној еквипотенцијалности можданог кортекса. За његово име везује се и прва употреба термина неуропсихологија, у смислу релације можданог оштећења и понашања. Теоријско-методолошке основе савремене неуропсихологије поставили су Александар Романовић Лурија, Норман Гешвинд и М. Марсел Месулам. Зачеци развоја неуропсихологије у Србији могу се наћи у радовима првих српских неуропсихијатара, али пун развој, као самосталне научне дисциплине, достиже крајем 20. века.

РАЗВОЈ КЛИНИЧКЕ НЕУРОФИЗИОЛОГИЈЕ У ИНСТИТУТУ ЗА МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ ОД ОСНИВАЊА ДО 2010. ГОДИНЕ

Проф. др Жарко Мартиновић

Историографски приступ који је коришћен у овом раду укључио је биографске и догађајне доказе. У првом делу рада, који обухвата период од оснивања до 1993 године, изнети су важни подаци из биографија проф. др. Драгослава Ерцеговца (1928 - 2013), начелника Одсека за психофизиологију и клиничку неурофизиологију од његовог оснивања 1969 године до 1993, и прим. др. Косаре Барјактаревих-Николић (1926 - 2007), начелника Одељења за епилепсије и енцефалопатије од 1963 до 1991 године. Професор Д. Ерцеговац основао је ЕЕГ школу за лекаре специјалисте и едукацију за ЕЕГ технологију за неурофизиолошке асистенте. У низу иновација које је увео професор Ерцеговац посебно су истакнути стандарди за ЕЕГ лабораторије, испитивање визуелних и когнитивних евоцираних потенцијала. Године 1994, два претходно поменута одсека су спојена у један назван Одсек за клиничку неурофизиологију и епилепсије. Период од 1994 до 2010 године обележила је сарадња између одсека са другим организационим целинама Института за ментално здравље и такође са другим клиничким и медицинским центрима, Институтом за биофизику Медицинског факултета и Електротехничким факултетом Универзитета у Београду. Главни научни резултати у том периоду су публикације о анализи ЕЕГ сигнала, квантитативним ЕЕГ техникама, ЕЕГ генетици, ЕЕГ код епилептичних синдрома, и фармакоелектроенцефалографији у реномираним међународним часописима. Одсек за клиничку неурофизиологију и епилепсије био је седиште Југословенског удружења за клиничку неурофизиологију од 1995 до 2012 у време кад је његов председник био професор Ж. Мартиновић. За време тог периода, Удружење је одржало четири национална конгреса клиничке неурофизиологије (1997, 2001, 2005 и 2009 године) и шест симпозијума (2006, 2007, 2008, 2010, 2011 и 2012 године). Уз конгресе су одржавани Регионални течајеви из разних области клиничке неурофизиологије; модератори су били експерти Европског огранка Међународне федерације клиничке неурофизиологије. Публиковани су Водичи за рад у клиничкој неурофизиологији. Сви ти догађаји су били од великог значаја за напредак едукације из клиничке неурофизиологије у Србији и суседним државама Западног Балкана.